

דרכי החיזוק

ארבעה צריכים חיזוק (ברכות לב:) - שיתחזק אדם בהם תמיד בכל כחו (רש"י)

103

שיחה ממרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א • פרשת בהעלותך תשע"ג

כשרה אלא בו, ונכנס לפני ולפנים, ושהוא קדוש השם עומד בהיכלו לשרתו ולברך בשמו, ושבתו כולו משרתי אלוקינו", והיינו מדוע ניחמו בדברים הקב"ה בהדלקת הנרות שכשרה גם בשאר הכהנים, ולא ניחמו בדברים אחרים שכשרים רק בו, וגם צריך ביאור בעיקר הדבר מדוע הדלקת הנרות חשובה יותר מקרבנות הנשיאים.

וכתב הרמב"ן שם כי במדרשים מבואר שאין הכוונה להדלקת המנורה בבית המקדש, אלא לנרות חנוכה של בית חשמונאי, והיינו מפני שהיוונים גזרו על תורה וביקשו להשכיחם תורתך, ובזכות מסירות נפש של בית חשמונאי שהיו מזרעו של אהרן, נשארה התורה בכלל ישראל, ונמצא שזכות הצלת התורה בכלל ישראל היא בזכות זרעו של אהרן, ומכוח קדושתו של אהרן הכהן שעליו נאמר (מלאכי ב, ז) "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו".

ונרות חנוכה מרמזים על תורה כמו שכתוב (משלי ו, כג) "כי נר מצוה ותורה אור", ויש לפרש כי נר הוא הפמוט או השמן, ואור היינו האש המאיר, וכך הוא היחס בין תורה למצוות, שהמצוה היא כמו נר, והתורה היא האש בעצמה (ועיין נפש החיים ד, ל), שהתורה חשובה יותר מכל המצוות, ולכן אמר הקב"ה לאהרן "שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות", היינו נרות חנוכה שהם כנגד תורה, ולזה זכה אהרן שבזכותו תחזור התורה לכלל ישראל, על ידי בית חשמונאי שהם מזרעו, והתורה חשובה יותר מקרבנות הנשיאים.

שבת לוי

והנה הרמב"ם בסוף הלכות ויובל פירש הטעם מפני מה לא קיבלו שבת לוי חלק ונחלה בארץ כמו כל השבטים, וכתב "ולמה לא זכה לוי בנחלת ארץ ישראל ובביזתה עם אחיו מפני שהובדל לעבוד את השם לשרתו ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים שנאמר יורו משפטך ליעקב ותורתך לישראל לפיכך הובדלו מדרכי העולם לא עורכים מלחמה כאשר ישראל ולא נוכלים ולא זוכים לעצמן בכוח גופם אלא הם חיל השם שנאמר ברוך השם חילו והוא ברוך הוא זוכה להם שנאמר אני חלקך ונחלתך", עכ"ד.

והיינו ששבת לוי אינם צריכים לדאוג לגשמיות מפני שהם חיל השם, וכמו חיילי המלך שמקבלים מהמלך את כל מה שהם צריכים בלי שום הגבלות, ואף על פי שכל העם צריכים לעבוד קשה לפרנסתם וכמו שכתוב בזיעת אפיק תאכל לחם, חיילי המלך אינם כן, אלא המלך מספק להם כל צרכם, ואפילו בזמן שהם בחופש אין להם דאגות של פרנסה, כי הם סמוכים על שולחן המלך, ומקבלים הכל מאת המלך, וכך גם שבת לוי אינם צריכים את הגשמיות, מפני שהם חיל השם וסמוכים על שולחן, אם כבנים אם כעבדים, והוא ית' מספק להם כל צרכם.

והמשיך הרמב"ם וכתב "ולא שבת לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להיבדל לעמוד לפני השם לשרתו ולעבודו לדעה את השם והלך ישר כמו שעשה האלוקים ופרק מעל צווארו עול החשבוניות הרבים אשר ביקשו בני האדם הרי זה נתקדש קודש קדשים ויהיה השם חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים ויזכה לו בעולם הזה דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים ללויים הרי דוד עליו השלום אומר השם מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי".

מעלת התורה

אנחנו נמצאים עכשיו אחרי חג השבועות, וצריכים להמשיך את החיזוק שהיה בתורה, כדי שההתעלות תימשך, ולזה צריכים לדעת ולהכיר את מעלת התורה, שהדבקות בתורה היא המדרגה הגדולה ביותר, והתורה חשובה יותר מכל המצוות.

הנה בפרשת נשא נתבאר דינו של הנזיר, והוא אדם שמקבל על עצמו בנדר שלא לשתות יין ושכר, ועל ידי זה נעשה קדוש ואסור להיטמא למתים, ואיסורו הוא מחמת קדושת הנזירות, שאפילו אם ירצה לקבל נזירות רק מיינן ולהיות מותר להיטמא למתים, אין זה שייך, אלא כיון שקיבל נזירות מיינן נעשה קדוש, וממילא אסור להיטמא למתים.

ודרגת הקדושה של הנזיר היא כמו כהן גדול, שאסור להיטמא אפילו לשבעת הקרובים, היינו שיש בידו של אדם לקבל דרגה של קדושה כמו כהן גדול, אם רק יקבל על עצמו נזירות שלא לשתות יין ושכר ולא להעביר תער על ראשו, ועל ידי זה יהיה קדוש בקדושת הנזירות, ולזה יכול לזכות אפילו בלי תורה.

אמנם דרגת האדם שעוסק בתורה גדולה יותר, והוא חשוב יותר מכהן גדול, וכמו שמצינו בגמרא (הוריות יג, א) כי "ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ", והיינו מפני שמדרגת תלמיד חכם גדולה יותר, וקדושת התורה עדיפה על קדושת הכהונה, וכן בכל העניינים, דבקות בתורה היא המדרגה הגדולה ביותר.

ועוד מצינו בפרשת נשא את דרגתם של הנשיאים, שהביאו קרבנות בכל יום לחנוכת המזבח, וברוח קדשם הבינו להביא קרבנות כאלה שהם נגד ההלכה, בתור הוראת שעה. וכגון מה שהביאו קטורת יחיד על המזבח החיצון, כתב בפירש"י (במדבר ז, יד) "מלאה קטורת - לא מצינו קטורת ליחיד ולא על מזבח החיצון אלא זו בלבד, והוראת שעה הייתה", וכן מה שהביאו חטאת נדבה, אף על פי שהחטאת באה על חטא ואינה באה בנדבה, והקריבו שנים עשר ימים רצופים ואפילו בשבת, כל אלו הם דברים האסורים על פי ההלכה, ועשו כן בהוראת שעה.

והטעם לזה מפני שהבינו ברוח קדשם כי לצורך השראת השכינה במשכן צריכים להקריב את הקרבנות האלו, ואף על פי שבכל מקום הקרבנות האלו אסורים והם נגד ההלכה, כאן יש הוראת שעה שצריך להקריבם, ובאמת בתחילה משה רבינו לא רצה לקבל מהם, עד שהקב"ה אמר לו שייקח מאיתם, וכמו שהביא רש"י (שם י) מדברי הספרי "כי לא קיבל משה מהם עד שנאמר לו מפי הגבורה", והיינו שהנשיאים היו בדרגה גבוהה כל כך שזכו לכוון לדעת הקב"ה, ולהביא את הקרבנות הנצרכים להשראת השכינה במשכן.

והנה בפירש"י בתחילת פרשת בהעלותך (ח, ב) הביא מדברי המדרש כי אהרן הכהן לא היה עם הנשיאים בחנוכת המזבח, וחלשה דעתו מדוע לא זכה גם הוא לכוון ברוח הקודש את הקרבנות הרצויים לפני השם כמו שזכו שאר הנשיאים, וניחמו הקב"ה ואמר לו: "חיידך, שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות", והיינו שהדלקת הנרות חשובה וגדולה יותר מקרבנות הנשיאים.

והרמב"ן שם הקשה על זה "ולא נתברר לי למה ניחמו בהדלקת הנרות, ולא ניחמו בקטורת בוקר וערב ששיבחו בו הכתוב ישימו קטורה באפך, ובכל הקרבנות, ובמנחת חביתין, ובעבודת יום הכיפורים שאינה

ומכבר ראיתי שכל לשונות הרמב"ם בהלכה זו מפורשים בגמרות ומדרשים, ולמשל מה שכתב שכל איש מבאי העולם אשר נדבה רוחו וכי הרי זה נתקדש קודש קדשים, מפורש כן בגמרא (בי"ק לח, א) שאפילו גוי העוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול, וקדושת כהן גדול נקראת קודש קדשים כמו שכתוב אצל אהרן (דה"י א כג, יג) "וייבדל אהרן להקדישו קודש קדשים", ולזה יכול לזכות אפילו גוי, אם הוא עוסק בדברי תורה שמותר לו ללמוד, וכגון אם לומד דיני שבע מצוות בני נח, הרי הוא מתקדש כמו כהן גדול. זהו כוח קדושת התורה!

ומצינו עוד בגמרא (ברכות ח, א) מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד, והיינו שהקב"ה משרה את שכינתו במקום שעוסקים בדברי תורה, והאדם העוסק בתורה שכינה שרויה עימו כמו בבית המקדש, וכן שנינו בפרקי אבות (ג, ו) עשרה שיושבים ועוסקים בתורה שכינה שרויה ביניהם שנאמר אלוקים ניצב בעדת אל וכו' ומנין אפילו אחד שנאמר בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך, ואילו העוסק במצוות לא מצינו שתהא השכינה שרויה עימו, כי התורה חשובה יותר מכל המצוות.

ושמעתי על אברך אחד שהיה יושב ולומד בכולל, והציעו לו לעבור לאיזה יישוב ולקבל תפקיד של הרבצת תורה, והיה מסופק אם לקחת את התפקיד, מפני שעכשיו הוא יושב ולומד בהתמדה גדולה, והתייעץ בזה עם אדם בר סמכא, והלה אמר לו, הרי אם תלך לשם "אתה בונה את בית המקדש", כי ארבע אמות של הלכה הם כמו בית המקדש, ואמנם בתחילה היה במקום שהוא כמו בית המקדש, אבל באותו יישוב זקוקים לו, והוא יהיה הכהן הגדול, המשפיע של בית המקדש, וכדאי לקבל את התפקיד ולהשפיע בהרבצת תורה.

והנה מעלת התורה תלויה ברציפות, שבזמן שאדם עוסק בתורה הרי הוא כמי שנמצא בבית המקדש ושכינה שרויה עימו, אבל אם יש הפסק מעסק התורה שוב אינו נמצא בבית המקדש, והקדושה הלכה ממנו, וברגע שהפסיק ללמוד הרי הוא כמי שעזב את בית המקדש. אמנם יש אפשרות להמשיך את הקדושה גם אחר כך, אם בשעה שהוא עוסק בצרכי הגוף כוונתו בהם לצורך עסק התורה, ואינו מתכוון להנאתו אלא מפני שהוא מוכרח, כדי שיהיה לו כוח ללמוד ולעסוק בתורה, באופן כזה קדושת התורה נמשכת כל הזמן.

ולמשל בזמן שאדם אוכל, כוונתו צריכה להיות לא מפני שמתחשק לאכול ולהינות, אלא מפני שהתורה מחייבת אותו לאכול, כדי שיהיה לו כוח ללמוד ולקיים את התורה. ומעשה שהיה באדם בעל מדרגה שישב פעם לאכול, ומישהו אמר לו 'בתיאבון', ונענה ואמר, וכי אני בעל חי שאוכל בשביל התיאבון? וכי זוהי הכוונה והמטרה באכילה? סוס אוכל עם תיאבון, אבל אנחנו אוכלים כדי שיהיה לנו כוח ללמוד ולקיים את התורה, ולא מפני שמתחשק לאכול.

הסיבה שצריכים לאכול היא מפני שאנחנו עבדי הקב"ה, ועבד המלך חייב לאכול כדי שיהיה לו כוח לשרת את המלך, ואם העבד אינו אוכל הרי הוא מורד במלכות, מפני שעל ידי זה לא יהיה לו כוח לקיים את מצוות המלך, וכפי שהיה מעשה ביהודי אחד ברוסיה שנלקח לצבא בזמן מלחמת העולם השנייה, ולא רצה לאכול מפני שהאוכל לא היה כשר, וביקשו להענישו בתור מורד במלכות, כי הוא גורם שלא יהיה לו כוח, והיה צריך לעמוד ולהוכיח שהוא גיבור ועדיין יש לו כוח.

אם כן אנחנו שאנו בני תורה, כוונת האכילה צריכה להיות מפני שהתורה מחייבת את האכילה, כדי שאדם יהיה בריא ויוכל לעסוק בתורה, ולא מפני שמתחשק ורוצים לאכול, ואמנם זה נגד הטבע, והטבע הוא שאדם רוצה ליהנות, אבל מסתבר שאם מתבוננים וחושבים על זה הרבה פעמים, במשך הזמן מתרגלים, וההרגל נעשה טבע.

והנה זהו לגבי מה שחייבים לעשות בקום ועשה, אכן יש גם ענין של סור מרע, וכמו שכתוב (תהלים לד, טו) "סור מרע ועשה טוב", והיינו סור

מרע תחילה, ואחר כך ועשה טוב, וכל אחד צריך לבדוק את עצמו בכל העניינים, אם הוא באמת סר מרע, יש הרבה דברים שעלולים להיכשל בהם, וכמו שמפורש הרבה דברים בוידוי "על חטא" שאומרים בימים הנוראים, ויש גם דברים שאינם גלויים, ביודעים ובלא יודעים, ויכול להיות שנשכלים בדברים שלא יודעים שזה חטא.

ומסופר על רב סעדיה גאון שהיה עושה הרבה סיגופים, ושאלו אותו למה הוא עושה כן, והשיב כי אף על פי שלא חטא צריך לעשות תשובה, משל לאדם שהגיע אליו אורח וכיבד אותו כרגיל, ולאחר זמן נודע לו שהוא אדם חשוב מאד, והגיע לבקש את סליחתו, מפני שלא ידע עד כמה שהוא חשוב, והיה צריך לכבד אותו יותר, וכך גם באמונה, בכל יום אדם עולה במדרגה, ומבין כי אתמול לא הבין כראוי את גדולתו יתברך, ונמצא שלא כיבד אותו כראוי, ועל זה צריך לעשות תשובה.

אין גבול ושיעור לדרגות האמונה, להרגיש כמה שאני חייב, והאריך בזה החובות הלבבות בשער הבחינה ובשער עבודת האלוקים, וכתב שם (שער עבודת האלוקים פ"ה) שהשכל אומר לנפש "את חבולה בטובות הבורא עליך", והיינו מלשון משכון, שהנפש חבולה וממושכנת לבורא ית' עבור כל הטובות שהוא עושה עימה בכל עת ובכל שעה, שכל הכוחות שיש לאדם הם מהקב"ה, וכל נשימה היא בהשגחה, והנפש צריכה לתת את כל מה שיש לה עבור זה. כך היא האמונה.

דרגות אלו הם דרגות גבוהות, להרגיש את האמונה כמו שה"חובות הלבבות" דורש מן האדם, וידוע כי הגר"ח זצ"ל ראה פעם את בנו הגר"י זצ"ל שלומד בספר חובות הלבבות, ואמר לו שימשיך ללמוד בזה, כי החובות הלבבות הוא שולחן ערוך של אידישקייט, והיינו כמו שיש שולחן ערוך על מעשים, כך יש שולחן ערוך של הלכות הלב, כיצד הלב צריך להיות, ולכן זה נקרא "תורת חובות הלבבות".

וגם בשולחן ערוך יש את הסימן הראשון באורח חיים. המחבר כתב יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת הבורא, והיינו זריזות בקום ועשה לעמוד לעבודת הבורא. והרמ"א שם הביא מדברי הרמב"ם במורה נבוכים כי אדם צריך להרגיש כל הזמן שהוא נמצא ליד המלך, והמלך רואה את כל מעשיו, מחשבותיו ודיבוריו, ועל ידי זה ממילא כל הנהגתו תהיה אחרת, וגם הדיבורים והמחשבות יהיו אחרת.

ואמנם שמירת המחשבה זה דבר קשה, לחשוב רק מחשבות של מצוה ולא לחשוב מחשבות בטלות, והאדם עלול ליפול לייאוש, כיצד יוכל לקיים דבר קשה כל כך, אבל אסור להתייאש, והייאוש הוא מהיצר הרע, כל אדם יש בכוחו להתקדם ולהתעלות, מדרגה אחר מדרגה, וכל מחשבה טובה היא התקדמות, אפילו הרהור קטן מאד מקדש את האדם.

זוהי מדרגת האדם, מצד אחד אפשר לזכות בזכויות עצומות, ובשעה שלומד ועוסק בתורה שכינה שרויה עימו, ומצד שני יש את החיובים, ועלינו לשמוח במה שאנחנו יכולים, ולקוות שנוכח להתקדם הלאה.

אין אדם שאינו יכול להתקדם ולהתעלות, כל אחד ואחד יכול, ולא משנה באיזה גיל הוא, אפילו אדם מבוגר מאד יכול לשנות מדרגה, כל מחשבה היא תוספת מדרגה, יכול להיות עלייה ויכול להיות ירידה, וצריכים לעצור את הירידה ולהתקדם ולהתעלות, ומי שעושה כל מה שבכוחו הוא כבר מושלם, ואינו חייב לעשות יותר ממה שבכוחו, זוהי השלמות, ואשרינו שאנחנו יודעים ויכולים לקיים זאת!

לעילוי נשמת
הגאון רבי דוד יצחק מן זצ"ל
בן הגאון רבי מרדכי לייב זצ"ל
נלב"ע י"ד סיון תשע"ב
תנצב"ה